

ЗАТВЕРДЖЕНО

Наказ Міністерства молоді та спорту
України

_____ 20__ № ____

РЕКОМЕНДАЦІЇ щодо організації роботи молодіжного простору

I. Загальні положення

1. Рекомендації щодо організації роботи молодіжного простору (далі – Рекомендації) розроблені відповідно до Закону України «Про основні засади молодіжної політики» та рекомендовані для застосування органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування, закладами освіти, культури, охорони здоров'я, фізичної культури і спорту, підприємствами, установами та організаціями незалежно від форми власності та підпорядкування при організації роботи молодіжних просторів.

2. Терміни у цих Рекомендаціях вживаються у значеннях, наведених у Законах України «Про основні засади молодіжної політики», «Про місцеве самоврядування в Україні», «Про культуру», «Про освіту», «Основи законодавства про охорону здоров'я», «Про фізичну культуру і спорт».

3. Основною метою цих Рекомендацій є надання роз'яснень органам виконавчої влади, органам місцевого самоврядування, закладам освіти, культури, охорони здоров'я, фізичної культури і спорту, підприємствам, установам та організаціям незалежно від форми власності та підпорядкування щодо організації роботи молодіжних просторів на базі існуючих підприємств, установ та організацій у зв'язку з набранням чинності Законом України «Про основні засади молодіжної політики», у якому терміни «молодіжний центр» та «молодіжний простір» вживаються у новому значенні.

4. Молодіжний простір може організовуватися місцевими органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування, закладами освіти, культури, охорони здоров'я, фізичної культури і спорту, підприємствами, установами та організаціями незалежно від форми власності та підпорядкування (далі – засновниками) для здійснення молодіжної роботи з урахуванням специфіки роботи закладу, будівлі, споруди, інших приміщень чи земельних ділянок, де його організовано, потреб молоді відповідного населеного пункту.

5. Власник (балансоутримувач, розпорядник) будівель, споруд, інших приміщень чи земельних ділянок, на базі яких організовано молодіжний простір, у

своїй діяльності керується Конституцією та законами України, постановами Верховної Ради України, актами Президента України та Кабінету Міністрів України, міжнародними договорами, згоду на обов'язковість яких надано Верховною Радою України, рішеннями центральних і місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, а також цими Рекомендаціями.

Власник (балансоутримувач, розпорядник) будівель, споруд, інших приміщень чи земельних ділянок, на базі яких організовано молодіжний простір, розробляє та затверджує порядок функціонування молодіжного простору.

6. Контроль за діяльністю молодіжного простору здійснює суб'єкт, який його створив.

Діяльність молодіжного простору припиняється за рішенням його засновника або в інших випадках, визначених законодавством.

II. Рекомендації до організації діяльності молодіжного простору

1. Молодіжний простір рекомендовано організовувати для здійснення молодіжної роботи у відповідній адміністративно-територіальній одиниці (населеному пункті), що має керуватися принципами добровільної участі молоді, доступності, орієнтації молодих осіб на інтелектуальний, фізичний, духовний розвиток.

Молодіжні простори рекомендовано організовувати в тих адміністративно-територіальних одиницях, населених пунктах (закладах, установах, підприємствах, організаціях), де молодь обмежена (позбавлена) в доступі до неформальної освіти, розвитку творчого потенціалу, стикається з ризиками захисту, які не можуть бути забезпечені під час виконання основних завдань діяльності закладів (установ, підприємств, організацій), що працюють з молоддю (зокрема не можуть бути повністю або частково забезпечені в межах діяльності закладів середньої та вищої освіти, закладів культури, закладів фізичної культури та спорту, закладів охорони здоров'я).

2. Працівниками молодіжного простору рекомендовано призначати осіб, які є молодіжними працівниками.

3. Під час прийняття рішення щодо доцільності організації молодіжного простору рекомендовано звертати увагу на основні завдання роботи молодіжного простору: здійснення ціннісно-орієнтованої молодіжної роботи та створення соціально-економічних, політичних, організаційних, правових умов і гарантій для соціалізації та інтеграції дітей та молоді в суспільні процеси, що здійснюються в інтересах молоді, здобуття молоддю компетентностей, необхідних для особистісного і професійного розвитку, забезпечення громадянської освіти молоді.

Молодіжні простори у першу чергу мають виступати соціальними майданчиками для спілкування, спільного відпочинку, активного дозвілля, консультацій, навчання та роботи.

4. Молодіжним простором може бути:

1) приміщення, будівля або її частина, що організована як кімната (спеціальна зона для навчання та відпочинку) або зонована частина приміщення від простору, що не використовується з метою здійснення молодіжної роботи, за допомогою ширми (перегородки) при закладі освіти, культури, охорони здоров'я, фізичної культури і спорту, підприємстві, установі, організації незалежно від форми власності та підпорядкування;

2) відкритий молодіжний простір на земельній ділянці, що використовується для здійснення молодіжної роботи закладом освіти, культури, охорони здоров'я, фізичної культури і спорту, підприємством, установою, організацією незалежно від форми власності та підпорядкування (зокрема об'єкт, що використовується для заняття вуличною культурою).

5. При організації молодіжного простору та плануванні його діяльності рекомендовано враховувати мету та основні завдання закладу, підприємства, установи, організації, на базі якого його організовано. Із урахуванням основної мети діяльності відповідного закладу, підприємства, установи, організації молодіжний простір має забезпечувати виконання одного або декількох із наступних видів завдань:

- 1) розвиток неформальної освіти серед молоді;
- 2) сприяння культурному розвитку молоді;
- 3) сприяння донесенню до молоді інформації про необхідність збереження здоров'я, популяризації здорового способу життя;
- 4) сприяння проведенню активного та змістовного дозвілля серед молоді;
- 5) розвиток вуличних культур;
- 6) сприяння соціалізації та самореалізації молоді;
- 7) сприяння працевлаштуванню молоді та зайнятості у вільний час, молодіжному підприємництву;
- 8) забезпечення громадянської освіти молоді та розвитку волонтерства;
- 9) сприяння активній участі молоді в суспільному житті;
- 10) інших завдань зі здійснення молодіжної роботи.

6. При організації діяльності молодіжного простору та з урахуванням мети та основних завдань закладу, підприємства, установи, організації, на базі якого він функціонує рекомендовано звертати увагу на важливість та необхідність забезпечення базових ресурсів (характеристик), необхідних для організації роботи молодіжного простору, до яких належать:

1) наявність працівників, які здійснюють молодіжну роботу, (штатні працівники та/або волонтери, які на постійній основі здійснюють молодіжну роботу) із розрахунку:

молодь 14-18 років: 1 молодіжний працівник на групу з 10 осіб;

молодь 19-35 років: 1 молодіжний працівник на групу з 30 осіб;

2) безпечний та гнучкий простір:

існуюча будівля споруда, інше приміщення чи земельна ділянка, на базі яких організовано молодіжний простір, мають відповідати санітарно-гігієнічним нормам, вимогам пожежної безпеки та умовам безпечного перебування для молоді.

При організації молодіжного простору рекомендовано враховувати, що базова організація молодіжного простору, утвореного на базі будівлі (приміщення), має містити такі компоненти:

робоча зона для молоді: має включати інформаційно-демонстраційний осередок: фліпчарт, монітор чи панель, столи, стільці тощо; простір з меблями та можливістю доступу до ПК, підключення до Wi-Fi для самостійної роботи молоді. Такий простір має дозволяти проводити роботу у групах за поверхнями столів, а також проводити перегляд навчального матеріалу, спільні обговорення, міні-презентації в межах групи. Для тимчасової ізоляції окремих групових осередків у молодіжному просторі можуть встановлюватися мобільні перегородки у вигляді ширм, ємностей, робочих дошок тощо);

робоча зона для працівників молодіжного простору: має містити окреме приміщення та/або зонований простір за допомогою ширми (перегородки), в якому розміщуються працівники молодіжного простору. При організації робочого місця для працівника молодіжного простору з розрахунку на одного працівника робоча зона має містити: стіл і стілець, шафи/тумби з відкритими та/чи закритими полицями, персональний комп'ютер із системним блоком, монітором, клавіатурою, «мишкою» або портативний комп'ютер/ноутбук, сканер, принтер, ксерокс чи багатофункціональний пристрій, набори аксесуарів і витратних матеріалів для оргтехніки;

зона відпочинку: має містити килими (каремати), крісла-мішки, диванчики, пуфи з боковими та нижніми нішами або інші меблі для відпочинку, що швидко трансформуються та можуть бути використані молодими людьми під час участі в інших заходах молодіжного простору (іграх, екскурсіях тощо). Доречно також передбачити в зоні для відпочинку зберігання настільних ігор, книжок, іншого приладдя для здійснення молодіжної роботи.

У молодіжному просторі молода особа має відчувати емоційну безпеку, конфіденційність. Простір має надавати можливості для інформування, освіти, спілкування, а також консультування в напрямі здоров'я. Приміщення молодіжного простору має містити кімнату (або відокремлену зону), де молода особа може поспілкуватися з працівником молодіжного простору конфіденційно.

Приміщення молодіжного простору має приваблювати молодь та забезпечувати комфорт. Для створення неформального молодіжного середовища рекомендовано

використовувати плакати та літературу, картинки на стінах, інші зображення, що стосуються питань молоді та заохочуватимуть їх прийти до молодіжного простору.

При організації діяльності молодіжного простору рекомендовано також врахувати технічні особливості молодіжного простору такі, як маркування дверей, стін або входів до закладу, які повинні бути зрозумілими та доступними для молоді;

3) доступний простір:

молодіжний простір, у якому здійснюється молодіжна робота, має бути організований у приміщенні (будівлі, споруді, земельній ділянці), що спеціально обладнане та пристосоване для молоді з різних соціальних груп, зокрема для молоді з інвалідністю, молоді з маломобільних груп населення.

Молодіжний простір має здійснювати свою діяльність з дотриманням принципу щодо забезпечення рівного доступу всім групам молоді до інформації про послуги та заходи з молодіжної роботи, що ним здійснюються.

Працівники молодіжного простору при організації його діяльності мають вживати вичерпних заходів для забезпечення індивідуального підходу до різних соціальних груп отримувачів послуг для молоді, зокрема:

застосовувати індивідуальний підхід (з урахуванням фізичного і психічного стану молодої людини) та з повагою ставитися до раси, національності, культури, віросповідання, віку, статі, інших індивідуальних особливостей молодої людини;

ставитися з повагою до гідності молодої людини та не допускати негуманних чи дискримінаційних дій щодо неї;

враховувати індивідуальні потреби та інтереси молодої людини під час здійснення молодіжної роботи;

4) наявний план (програму) здійснення молодіжної роботи, що може включати одну з таких видів діяльності:

групові дискусії та бесіди на різні теми щодо аспектів соціального становлення та розвитку молоді, здоров'я, профорієнтації, навчання, дозвілля тощо;

активне дозвілля та відпочинок;

неформальну освіту;

спілкування та вирішення конфліктів;

громадські проекти, зокрема, розробку та виконання проектів соціальної дії з питань, що мають значення для молоді;

профорієнтацію молоді та професійне навчання, що дасть змогу молодим людям приймати більш обґрунтовані рішення щодо кар'єри;

інформування молоді, що має включати інформування про місця, програми, заходи, послуги, що надаються молодіжним простором, місцезнаходження. Молодь має бути поінформована, що потрібні їй послуги є доступними (безкоштовними, вільними);

інші види здійснення молодіжної роботи;

5) графік роботи молодіжного простору.

Рекомендовано організовувати роботу молодіжного простору у час, коли молоді люди вільні від своєї основної діяльності (навчання, робота тощо).

Оптимальним варіантом здійснення молодіжної роботи в молодіжному просторі в такому разі є діяльність у другій половині дня та у вихідні дні, щоб підвищити рівень відвідуваності молоддю молодіжного простору;

6) безкоштовні послуги (молоді люди, як правило, не мають достатньо коштів для забезпечення якісного дозвілля, із цією метою послуги в молодіжному просторі мають надаватися безкоштовно);

7) матеріально-технічне забезпечення (спортивний інвентар, комп'ютерне, музичне обладнання, меблі тощо).

III. Рекомендації щодо методології створення мережі молодіжних просторів

1. Рішення про утворення молодіжного простору має бути обґрунтованим та виходити з реальних потреб молоді, які мешкають у відповідній адміністративно-територіальній одиниці (населеному пункті).

Потребу щодо створення молодіжного простору рекомендовано визначати на основі інформації щодо оцінки потреб молоді відповідної адміністративно-територіальної одиниці та у партнерстві з молоддю з метою спільного проектування молодіжного простору та вироблення програм та заходів для подальшої його роботи.

2. При утворенні молодіжного простору рекомендовано враховувати:

- 1) наявну інфраструктуру молодіжних центрів та молодіжних просторів;
- 2) інформацію про адміністративні межі адміністративно-територіальних одиниць України;
- 3) кількість молоді та загальну кількість жителів населеного пункту, де розташований об'єкт;
- 4) інформацію про доступність об'єкта.

3. У разі якщо розпорядником молодіжного простору є орган виконавчої влади або орган місцевого самоврядування, їхні структурні підрозділи або заклади, установи, підприємства, що перебувають у сфері їх управління, рекомендовано розглядати такі варіанти створення молодіжних просторів:

1) у разі якщо в м. Києві та Севастополі функціонує один молодіжний центр, то створення молодіжних просторів рекомендовано передбачати з розрахунку один молодіжний простір на 5 тис. молодих осіб;

2) у разі якщо в населеному пункті з чисельністю населення: до 150 тис. молодих осіб, то створення молодіжних просторів рекомендовано передбачати з розрахунку один молодіжний простір на 5 тис. молодих осіб;

понад 150 тис. молодих осіб, то створення молодіжних просторів рекомендовано передбачати з розрахунку один молодіжний простір на 7 тис. молодих осіб;

3) у разі якщо в населеному пункті із загальною чисельністю населення до 25 тис. молодих осіб уже функціонує один міський/селищний молодіжний центр, що

перебуває у сфері управління селищної чи міської рад, то створення молодіжного простору рекомендовано передбачати з розрахунку один молодіжний простір на 3 тис. молодих осіб;

4) у разі якщо в селі вже існує один сільський молодіжний центр, що перебуває у сфері управління сільської ради, то рішення про створення молодіжного простору приймається з урахуванням потреб молоді органами місцевого самоврядування.

У разі якщо в селі відсутній молодіжний центр, що перебуває у сфері управління сільської ради, то створення молодіжного простору в такому разі рекомендовано передбачати з розрахунку один молодіжний простір на 1 тис. молодих осіб.

IV. Рекомендації до моніторингу та оцінки діяльності молодіжного простору

1. Моніторинг та оцінку діяльності молодіжного простору здійснює його засновник.

Засновник самостійно розробляє та затверджує систему моніторингу та оцінки діяльності молодіжного простору, спираючись на специфіку та індивідуальні характеристики його діяльності.

2. При здійсненні моніторингу та оцінки діяльності молодіжного простору рекомендовано використовувати щонайменше один із базових показників із урахуванням мети та завдань його діяльності:

1) кількість молоді, яка відвідала молодіжний простір (із них: кількість унікальних відвідувачів, людинопотік);

2) кількість проведених заходів, програм для молоді протягом визначеного періоду;

3) кількість підготовлених волонтерів, інших осіб, які здійснюють молодіжну роботу;

4) результати щодо впливу молодіжного простору:
оцінка якості діяльності в рамках програм (заходів), проведених для молоді (вимірюється за оцінкою молоді);

зміни або вплив на навички, знання, психоемоційний стан, соціальний або інші стани молодої людини.

3. Результати, визначені в пункті 2 цього розділу, можна виміряти, зокрема, за відвідуванням та реєстраційними листами, графіками діяльності, оцінками навчання, шляхом порівняння базових опитувань, наприклад захисту та психосоціального благополуччя або ставлення молоді до пізніших повторних опитувань, а також шляхом постійної участі молоді у моніторингу та оцінці.

Директор департаменту
молодіжної політики

Ірина БЄЛЯЄВА